

KAITSEMINISTEERIUM

Tulemusvaldkonna „julgeolek ja riigikaitse“ 2019. aasta tulemusaruanne

Kaitseministeeriumi 2019. aasta tegevuste tulemusaruanne

Valdkonna peamine poliitikakujundaja ja tegevuste elluviija on Kaitseministeerium.

Valdkonna lühianalüüs

Eestis on jätkuvalt tugev poliitiline ja avalikkuse toetus eraldada kaitsekuludeks vähemalt 2% SKP-st. Viimase avaliku arvamuse uuringu kohaselt (sügis 2019) hindab 70% vastajatest, et riik on Eesti riigikaitse arendamisel toiminud hästi, sama palju vastajatest leiab, et kaitsekulutused peavad jääma senisele tasemele või kasvama. Sõjalise kaitsevõime keskne osa on lahinguvõimelised üksused. Detailne hinnang üksuste lahinguvõimelisusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE. Kõik üksuste arendustegevused on toimunud kooskõlas Riigikaitse arengukava 2017-2026 otsustega.

Tulemuste analüüs

Tulemusvaldkonna eesmärgiks on usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega. Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje kiire ja tulemuslik rakendumine.

Eesti oli 2019. aastal üks üheksast NATO riigist, mille kaitsekulud olid vähemalt 2% SKP-st. Ligi 3/4 kaitsekuludest olid suunatud otseselt sõjaliste üksuste loomiseks ja alalhoidmiseks. Seejuures NATO mõistes põhihangeteks (*major equipment*) eraldati 2019. aastal 18% kaitsekuludest.

Sõjaliste üksuste mehitamiseks on vajalik reservväelaste ja tegevväelaste olemasolu. Valitsemisala pikaajalise arengukava (riigikaitse arengukava 2017-2026) eesmärkide saavutamiseks on iga-aastaselt vajalik teenistusse võtta keskmiselt 50 tegevväelast enam kui teenistusest lahkub – see juurdekasvu eesmärk on saavutatud. Seisuga 31.12.2019 oli teenistuses 3508 tegevväelast, mis on 86 tegevväelast enam kui eelmise aasta lõpul ning 48 isikut enam kui oli aasta eesmärk (3460). Ajateenistusse asus 3298 kutsealust ning 38 naissoost isikut (kokku 3336 isikut), sihttase oli 3200.

Üheks tsiviilsektori toetuse aluseks on elanike usk Eesti kaitstavusse ja valmisolek osaleda kaitsetegevuses. Vastavalt Turu-uuringute AS avaliku arvamuse uuringule (sügis 2019) usub 51% vastanutest, et Eestit on võõrriigi relvastatud kallale tungi korral võimalik kas kindlasti või tõenäoliselt kaitsta. Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale on 60%. Kui eestlastest oleks valmis ise kaitsetegevuses osalema 66%, siis mitte-eestlastest 46%.

Kaitseväge võimekuse arendamine. 2019 saabusid Eestisse kaks M28 lennukit, millega tõstetakse Eesti olukorratadlikkust. Samuti jõudsid Eestisse viimased CV9035 lahingumasinad ja moderniseeriti miinijahtijate miinijahtimisseadmed. 2019. aastal sõlmiti

AVALIK

leping uute käsituli relvade hankeks, läbi mille varustatakse kogu sõjaaja struktuur moodsaate 5,56 mm kaliibriga automaatidega.

2019. aastal jätkus taristu loomine. Möödunud aastal jätkus Kaitseväe ja Kaitseleidu taristu areng. Valmis mitmeid uusi hooneid ja muid rajatisi erinevatesse linnakutesse. Olulisemad valminud projektid on Tallinnasse ühendoperatsioonide keskuse rajamine, Jõhvi staabihoone rekonstrueerimine ning uue kasarmu ehitamine, Tapale tagalahoone ehitamine. NATO ühisrahastuse toel teostati Tapal muuhulgas meditsiinikeskuse laiendus, tehnika hoolduse halli ja universaalhallide, aga ka telkimis-, konteiner- ning tehnikaplatside ehitus. NATO ühisrahastuse toel rajati 2019. aastal ka erineva otstarbega teid ca 45 km pikkuses. Lisaks valmisid erinevad rajatised, mida Suurbritannia refinantseerib valmimise järgselt, näiteks Lintsis laadimisplats või Tapa linnakus pidurite testimisramp ja vintside testimisala.

Liitlaste kohalolek Eestis on tagatud mitmete erinevate koostööinitsiatiivide kaudu ning vastab kokkulepitud sihttasemetele. Alates 2017. aasta kevadest paikneb Tapal liitlaste lahingupataljon (NATO enhanced Forward Presence - eFP), mille raamriigiks on Suurbritannia ja teisteks osalisriikideks roteeruvad põhimõttel Prantsusmaa, Taani, Island ning Belgia. Ämari lennubaasist jätkus 365/24/7 põhimõttel liitlaste õhuturbe missioon (NATO's Baltic Air Policing - BAP). 2019. aastal täitsid 4-kuiste rotatsioonide alusel õhuturbe missioone Saksamaa, Ühendkuningriigid ja Tšehhi. NATO üksuste vastuvõtmist, toetust ja õppuste läbiviimist Eesti territooriumil aitab toetada NATO staabielement (NATO Force Integration Unit – NFIU).

2019. aastal oli rahvusvaheline koostöö jätkuvalt aktiivne. NATO poolel oli peamine tegevus seotud Londoni liidrite kohtumise ettevalmistamisega ja edasiste töösuundade määratlemisega. Jätkunud on Eesti, Läti ja Taani töö mitmerahvuselise Põhjadiviisi staabi käivitamiseks. Staap saavutab esmase operatsioonivõime 2020. aasta kevadel ning täieliku operatsioonivõime 2023. aastal. EL-i osas keskenduti Brexiti, PESCO, Euroopa kaitsefondi, sõjaliste operatsioonide juhtimisvõime, sõjalise mobiilsuse ja Euroopa rahutagamisrahastu teemadele. 2019. a sügisel lähetati alalisse esindusse ÜRO juures Eesti ÜRO Julgeolekunõukogu liikmeks oleku perioodiks (2020-2021) KV sõjaline esindaja.

Jätkus kahe- ja mitmepoolsete koostööprojektide ning ühisrahastusprojektides osalemise koordineerimine eelkõige Ukraina, Gruusia ja Afganistani suunal. 2019. aastal jätkati Ukraina kaitseväelastele inglise keele õpetamise projektiga Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes.

Rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osales Eesti 2019. aasta lõpu seisuga NATO, EL-i, ÜRO ning USA ja Prantsusmaa tahtekoalitsiooni operatsioonidel Aafrikas, Lähis-Idas, Iraagis, Afganistanis ja Vahemerel kokku 110 kaitsevälasega. Valmidusüksustes (NATO reageerimisväed (NRF), Ühendkuningriigi juhitud ühendekspeditsiooniväes (JEF) ning ÜRO, NATO, EL-i või nende liikmesriikide võimalikel operatsioonidel esmakordseks osalemiseks olid valmis tegutsema kokku 126 kaitsevälast. 2019. aastal olid Eesti suurimad panused rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel NATO operatsioonil *Resolute Support* Afganistanis ning Prantsusmaa juhitalval sõjalisel operatsioonil *Barkhane* Malis.

Peamised takistused ja nende analüüs

Kõik tulemusvaldkonna peamised eesmärgid saavutati.

AVALIK

Mõõdik	Tegelik 2016	Tegelik 2017	Tegelik 2018	Sihttase 2019	Tegelik 2019
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst, millele lisanduvad täiendavad Eesti kui vastuvõtja riigi kulud ja täiendava riigikaitse-investeeringute programmi kulu (%) Allikas: Kaitseministeerium	2,06	2,00	2,0	≥2,0	2,03
Elanike usk kaitstavusse (elanike hinnang Eesti kaitsevõimele võõrriigi relvastatud kallaletungi korral, % – vastajad, kes vastasid „jah, kindlasti (oleks võimalik Eestit kaitsta)“ ning „tõenäoliselt jah“) Allikas: Uuring Avalik arvamus ja riigikaitse	48%	52%	53%	>50%	51%
Tegevväelaste arv aasta lõpul vähemalt Allikas: Kaitseministeerium	3252	3287	3422	3460	3508
Ajateenistusse võetud noorte arv aastas Allikas: Kaitseministeerium	3230	3287	3376	3200	3336
Liitlaste kohaolek Eestis vastab kokkulepitud sihttasemele Allikas: Kaitseministeerium	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

* Sõjalise kaitse kulude osakaaluna on esitatud tegelikult kasutatud kaitsekulu ja tegeliku SKP jooksevhinna suhe.

Täpsem info mõõdikute osas on esitatud strateegilise juhtimise infosüsteemi: <https://fredi.resta.ee/sjis/>.